

Projev prezidenta republiky při Konferenci 20 let Česka v EU: Vize pro rozšířenou Evropu

30.4.2024 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážený pane prezidente Steinmeiere, milý Franku, vážený pane předsedo Senátu, vážený pane premiére, vážení hosté, dámy a pánové,

Jsem opravdu rád, že dnes máme možnost společně oslavit dvacáté výročí vstupu České republiky do Evropské unie. Po sametové revoluci a vstupu do Severoatlantické aliance. Jde bezpochyby o jeden z nejvýznamnějších milníků naší novodobé historie. Milník, který by byl nepředstavitelný bez vytrvalého úsilí celé generace politiků, diplomatů a úředníků. Tato snaha by ale neměla šanci uspět, pokud by ji nepoháněl společný zájem stát se znovu hrdou součástí evropské rodiny. Zájem na obnovení demokracie, posílení bezpečnosti a růstu kvality života v naší zemi. Zájem, který získal jednoznačnou podporu občanů v referendu. Po padesáti letech války a nesvobody jsme se vrátili do Evropy s nadějí, že už nikdy nezažijeme ponížení a podmínky, kterým jsme jako národ čelili v minulosti. Když Evropská unie dostala v roce 2012 Nobelovu cenu míru, mnozí se tomu smáli. Dnes už o tom, že se jedná o největší mírový projekt v historii našeho kontinentu nemusíme vůbec pochybovat.

V Evropě spolu dnes mluvíme nikoliv na základě toho, kdo je silnější, ale na základě vzájemného respektu a sdílených zájmů. Členství v Evropské unii a NATO je nezpochybnitelným základem naší svobody, prosperity a bezpečnosti. Tyto vzájemně provázané hodnoty jsou kostrou našeho způsobu života. Nejsou přitom ani samozřejmé, ani trvalé. Musíme o ně neustále pečovat, stejně jako o domov, ve kterém žijeme. Naším domovem už není jen Česko, ale i Evropa. Dvacet let v Evropské unii nám umožnilo výrazně pozvednout naše města a vesnice. Díky evropským fondům po celé zemi modernizujeme železnice a silnice, obnovujeme naše památky, stavíme nové školky, školy i domovy pro seniory, zlepšujeme kvalitu vody i ovzduší. Nebýt evropských peněz, ze kterých jsme financovali až polovinu veřejných investic, řada projektů by vůbec nevznikla. Evropská podpora našich malých a středních firem otevírá možnost nabízet špičkové výrobky a služby. Fondy přispívají i k tomu, aby lidé získali nové schopnosti a dovednosti a otevřeli si tak dveře k lépe placené práci. Stojí za to si připomenout, že jsme za těch dvacet let z unijního rozpočtu získali o jeden bilion, tedy milion milionů korun, více, než jsme do něj přispěli.

Často jezdím po naší zemi pracovně i soukromě, a mám opravdu radost, když vidím, kam se za těch dvacet let posunula. Návrat do Evropy nám otevřel možnost postavit se na vlastní nohy a chopit se příležitostí. Otevřel se nám společný evropský trh s bezmála půl miliardou zákazníků. Zahraniční investice vytvořily desítky tisíc pracovních míst po celé naší republice. Za dvě dekády se životní úroveň v Česku přiblížila devadesáti procentům průměrné úrovně zemí Evropské unie. Předstihli jsme řadu vyspělých zemí jako Španělsko, Řecko či Portugalsko a jsme na dohled Itálii. Abychom byli ještě úspěšnější, musíme vytvářet takové podmínky, aby zahraniční kapitál měl motivaci své zisky v České republice reinvestovat, a to zejména do oborů s vyšší přidanou hodnotou. Dvacet let těžíme z toho, že relativně bohatší země přispívají k našemu rozvoji. Naše členství přitom není přínosné jen pro nás, těží z něj celá Evropa, a to včetně Německa, které do společného evropského rozpočtu přispívá zdaleka nejvíce. Podpora a důvěra politická, finanční i lidská, kterou do nás nejen Německo vložilo, bylo klíčovou součástí našeho úspěchu, ale také novodobého příběhu střední a východní Evropy, a já bych rád poděkoval prezidentu Steinmeierovi za osobní přínos v této podpoře.

Je pravdou, že naše vzájemná historie má řadu bolavých míst. Jsem ale rád, že jsme se společně

dokázali s touto minulostí vyrovnat a dnes jsou naše sousedské vztahy nejlepší v novodobé historii. Umožňují nám zaměřit se na konkrétní přínosy pro občany na obou stranách hranice, jako třeba na dostupnější zdravotní péči nebo spolupráci záchranářů, policistů a hasičů a zejména lepší porozumění mezi lidmi.

Rozhodně ale nepatřím mezi ty, kteří přínosy Evropské unie posuzují jen skrze peníze. Taková zkratka by byla velice zavádějící. Přínosem našeho členství je především to, že na výzvy, před kterými stojíme, nejsme sami. Opakovaně jsme dokázali, že společně umíme čelit krizím a efektivně na ně reagovat, vzpomeňme na Covid a společný nákup vakcín, ke kterým bychom se za normálních okolností určitě takto rychle nedostali. Po ruské agresi proti Ukrajině jsme se také společně dokázali postarat o statisíce lidí v nouzi a odolat ruskému energetickému vydírání. Společně jsme prostě silnější, a to dovnitř i navenek. Nenechme si vnucovat myšlenku, že se tato jednota stává uniformitou. Naši identitu si i nadále určujeme sami tím, jak se chováme k sobě i k ostatním, jestli jsme lhostejní nebo chceme pomáhat. Navzdory katastrofickým předpovědím se česká identita po dvaceti letech v Evropské unii rozhodně nerozmělnila, právě naopak. Vnímám ji jako ještě výraznější. Naše zahraniční politika, včetně muniční iniciativy, jasně ukazuje, že jsme si opět dokázali získat ve světě pozornost a respekt.

Dámy a pánové, bezpečnost a prosperitu nezajistíme tím, že se uzavřeme vůči okolnímu světu. Naše bezpečnost totiž nezačíná na hranicích Evropské unie, ale daleko před nimi. I proto nám nesmí být lhostejný osud státu v našem bezprostředním i širším okolí. Rozumím zemím, které stojí u pomyslné brány Evropské unie a klepou na ni. Jejich ambice dokazují, že evropský model zůstává přitažlivý. Rozšíření je však také geopolitická nutnost. Pokud necháme země západního Balkánu, Ukrajinu, Moldavsko či Gruzii stát před těmito dveřmi příliš dlouho, vydáme je napospas hráčům v čele s Ruskem, kteří to s Evropou a s Evropskou uníí rozhodně nemyslí dobře.

Na rozšíření se musíme seriózně připravit na obou stranách. Česko může nabízet svou pomoc, své znalosti a zkušenosti. Ostatně není to tak dávno, co jsme ve stejné situaci byli i my. Zároveň Evropská unie nemůže fungovat stejně jako ve dvanácti, patnácti nebo dokonce pětácti členech. Modernizace a zjednodušení fungování unie je proto nezbytným krokem. Musíme být kreativní při hledání cest, jak zachovat jednotu a zároveň akceschopnost celé organizace. Jsem přesvědčen, že rozšíření posílí nejen Evropu jako celek, ale také vliv Česka, zejména proto, že západnímu Balkánu a východní Evropě dobře rozumíme. Věřím, že díky lepšímu přístupu na trhy těchto zemí se otevrou nové významné příležitosti i pro české firmy a podnikatele.

Dámy a pánové, dosud jsem mluvil pouze o přínosech Evropské unie. Samozřejmě, že vidím také výzvy a problémy. Mezi ty řadím zejména zbytečnou byrokracii, těžkopádnost a často i nesrozumitelnost. Připusťme si přitom, že ne vždy je na vině pouze unie. V mnoha případech si pravidla komplikujeme i my sami vlastní byrokratickou tvořivostí. Velký handicap vidím také u snižování rozdílů v kvalitě života v některých regionech. Je na místě si otevřeně přiznat, že z hlediska výše národních i unijních prostředků, které jsme do tohoto úsilí doposud vložili, se nám to daří jen částečně. Rovnoměrný rozvoj napříč Evropou je přitom jedním ze základních pilířů fungování Evropské unie a něco, na čem Evropské unii velice záleží. Považuji proto za dlouhodobý domácí úkol, na kterém musíme nadále pracovat na všech úrovních, právě rovnoměrný rozvoj regionu. Přínosy našeho členství by měli posílit všichni občané. Můžeme si položit otázku, jestli Evropa může být lepší? Určitě ano. A my můžeme, a ve vlastním zájmu bychom měli, se o to zasadit. Evropu, která bude odolná a ochrání nás před nejrůznějšími hrozbami, ať už jde o požáry, záplavy, nedostatek léků na trhu, nelegální migraci, efektivnější ochranu vnějších hranic nebo agresivní Rusko, si tvoříme my sami. Tvoříme Evropu, která zjednoduší administrativu, Evropu, která bude inovativnější a konkurenceschopnější a přitom ohleduplná k životnímu prostředí. Evropu, která bude digitální a propojená. Evropu, která bude lídrem v technologiích budoucnosti, jako jsou umělé inteligence,

kvantové počítače nebo vesmírné technologie. Evropu vzdělanou a civilizovanou, ve které bude naše země moci hrát první ligu.

Dámy a pánové, nebojme se převzít větší odpovědnost za evropskou budoucnost. Pokud chceme určovat směr, musíme sedět za volantem, a ne na místě spolujezdce. Čím více se zapojíme, tím větší vliv budeme mít. Chceme-li hrát onu pomyslnou první ligu, logicky se nabízí například přijetí eura. Zkušenost zemí, které jím už platí, potvrzuje, že nespokojení jsou pouze ti, kteří ho nemají. Nenechme se odradit těmi, kteří tvrdí, že v unii nic nezmůžeme a že se někde v Bruselu či ve Štrasburku rozhoduje o nás bez nás. Není to pravda. Ve všech institucích máme své zástupce, ať už jde o europoslance koaličních či opozičních stran, naše ministry nebo experty. Čísla mluví jasně, pouze v jednom procentu případů jsme při rozhodování v Bruselu hlasovali proti, bez ohledu na to, kdo byl zrovna u vlády. Více či méně skryté náznaky těch, kteří zpochybňují naše členství v Evropské unii a volají po vystoupení, považuji za nezodpovědné a nebezpečné a reálně tím ohrožují české zájmy, naši lepší budoucnost i bezpečnost. Důvěryhodná alternativa členství v EU zkrátka dosud neexistuje, vysvětlovat Evropu není vždy jednoduché, proto o ni musíme mluvit pravidelně a srozumitelně. To je práce především pro politiky, ale také pro novináře a odborníky. Pouze pokud budeme Evropské unii dobře rozumět, budeme schopni lépe čelit lžím a dezinformacím. Strach pramení často z neznáma, a je proto oblíbeným nástrojem dezinformátorům.

Dámy a pánové, za několik týdnů půjdeme k volbám a budeme mít možnost rozhodnout o dalším směřování Evropy. Účast ve volbách je výrazem odpovědnosti a zájmu o vlastní budoucnost, odpovědnosti za životy naše, ale především našich dětí. Chci proto vyzvat všechny spoluobčany, běžte volit a vyberte takové zástupce, kteří svůj mandát dokážou využít ve prospěch nás všech. Věřím, že se společně rozhodneme tak, že Evropa bude silnější a sebevědomější. Být součástí takové Evropy je totiž v životním zájmu nejen České republiky, ale nás všech.

Děkuji vám za pozornost.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-konferenci-20-let-ceska-v-eu-vize-pro-rozsirenou-evropu-17832>